

Tabele de dispersie

SD 2019/2020

Tabele cu adresare directă

Tabele de dispersie

Dispersie externă

Funcții de dispersie

Dispersie internă

Tabele de simboluri

- ▶ Tabela de simboluri S cu n înregistrări;
- ▶ Fiecare înregistrare are asociată o cheie (unică);
- ▶ Operații: $cauta(S, k)$, $insereaza(S, x)$, $sterge(S, x)$;
- ▶ Cum poate fi organizată structura de date S ?

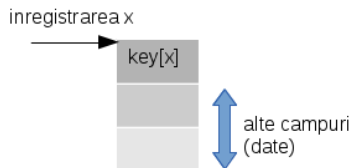

Tabela cu adresare directă

- ▶ $U = \{0, 1, \dots, m - 1\}$ mulțimea univers a cheilor;
- ▶ Un tablou $T[0..m - 1]$:

$$T[k] = \begin{cases} x & \text{daca } x \in S \text{ și } x.\text{cheie} = k \\ NULL & \text{altfel.} \end{cases}$$

- ▶ Fiecare poziție (slot) din tablou corespunde unei chei din universul U .
- ▶ Dacă $|S| = n$, atunci $n \leq m$.

Tabela cu adresare directă - Operații

- ▶ Operații

Function *cauta*(T, k)

begin

 return $T[k]$

end

Procedure *insereaza*(T, x)

begin

$T[x.cheie] = x$

end

Procedure *sterge*(T, x)

begin

$T[x.cheie] = NULL$

end

- ▶ Complexitatea timp a operațiilor: $\Theta(1)$

Tabela cu adresare directă

- ▶ Spațiul de memorare: $\Theta(|U|)$.
- ▶ **Probleme:**
 - ▶ cheile pot să nu fie numere întregi;
 - ▶ domeniul de valori al cheilor este foarte mare:
 - ▶ numere pe 64 de biți (18.446.744.073.709.551.616 chei diferite)
 - ▶ șiruri de caractere;
 - ▶ mulțimea de chei memorate este foarte mică relativ la U .
- ▶ **Soluție:** tabela de dispersie
 - ▶ o generalizare a noțiunii de tabelă cu adresare directă;
 - ▶ o structură de date eficientă pentru implementarea dicționarelor.

Tabele cu adresare directă

Tabele de dispersie

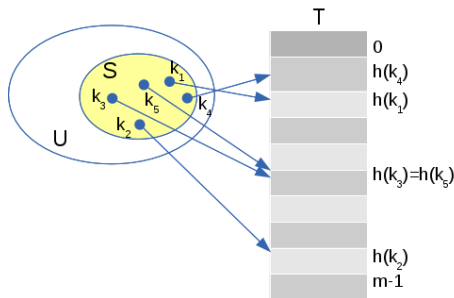
Dispersie externă

Funcții de dispersie

Dispersie internă

Tabela de dispersie

- ▶ Utilizează o **funcție de dispersie** (*hash*) h pentru a asocia cheilor din universul U o valoare din mulțimea $\{0, 1, \dots, m-1\}$.

- ▶ Un element cu cheia k are asociată poziția $h(k)$ în tabela T .
- ▶ Funcția de dispersie reduce domeniul de valori a indicilor și implicit dimensiunea vectorului memorat.
- ▶ **Coliziune:** $\exists x_1, x_2 \in S$ astfel încât $h(x_1.cheie) = h(x_2.cheie)$

Tabele cu adresare directă

Tabele de dispersie

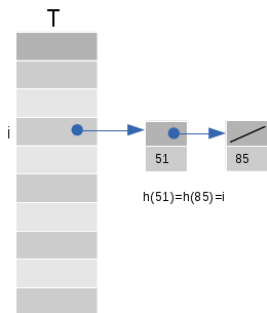
Dispersie externă

Funcții de dispersie

Dispersie internă

Rezolvarea coliziunilor prin înlănțuire (dispersie externă)

- ▶ Înregistrările care au asociate același slot vor fi memorate într-o listă liniară. T devine tablou de pointeri.

- ▶ Soluție simplă, dar necesită spațiu suplimentar de memorie.
- ▶ Cazul cel mai nefavorabil: toate cheile au asociate același slot
 - ▶ timpul de acces: $\Theta(n)$.

Dispersie externă – Operații

Function *cauta*(T, k)

begin

caută elementul cu cheia k în lista $T[h(k)]$

end

Procedure *insereaza*(T, x)

begin

inserează x la începutul listei $T[h(x.cheie)]$

end

Procedure *sterge*(T, x)

begin

sterge x din lista $T[h(x.cheie)]$

end

Dispersie externă – analiza complexității

- ▶ *Căutare:*

Complexitatea în cazul cel mai nefavorabil depinde de lungimea listei.

- ▶ *Inserare:*

Complexitatea în cazul cel mai nefavorabil: $O(1)$.

- ▶ *Ștergere:*

$O(1)$ dacă avem liste liniare dublu înlănțuite; dacă lucrăm cu liste liniare simplu înlănțuite, trebuie întâi să căutăm x și să reținem predecesorul acestuia pentru a putea reface legatura.

Dispersie externă – analiza complexității în cazul mediu

- ▶ **Ipoteza dispersiei uniforme simple:** fiecare cheie $k \in U$ are o probabilitate egală de a fi memorată în oricare locație din tabela T și independent de locațiile altor chei.
- ▶ **Factorul de încărcare** al tabeli T este

$$\alpha = n/m,$$

unde n este numărul de chei ($|S|$), iar m numărul de locații (dimensiunea tabloului T).

- ▶ Timpul de calcul al funcției de dispersie este $\Theta(1)$.

Dispersie externă – analiza complexității în cazul mediu

Teoremă:

*Considerând o tabelă de dispersie în care coliziunile sunt rezolvate prin înlănțuire, în ipoteza dispersiei uniforme simple, o căutare **fără succes** are complexitatea timp în **cazul mediu** $\Theta(1 + \alpha)$.*

Teoremă:

*Într-o tabelă de dispersie în care coliziunile sunt rezolvate prin înlănțuire, în ipoteza dispersiei uniforme simple, o căutare **cu succes** are complexitatea timp în **cazul mediu** $\Theta(1 + \alpha)$.*

Corolar:

*Dacă numărul de sloturi este cel puțin proporțional cu numărul de elemente ($n = O(m)$ sau, echivalent, $\alpha = O(1)$), atunci operația de căutare are complexitatea, în **medie**, $O(1)$.*

Tabele cu adresare directă

Tabele de dispersie

Dispersie externă

Funcții de dispersie

Dispersie internă

Funcția de dispersie

- ▶ *Deterministă*: pentru o cheie k , funcția trebuie să furnizeze întotdeauna aceeași valoare $h(k)$.
- ▶ *Aleatoare*: vizează minimizarea coliziunilor.
- ▶ O funcție hash bună distribuie cheile uniform în locațiile tabeli.
- ▶ Ipoteza dispersiei uniforme simple este dificil de garantat, dar există tehnici euristice care funcționează bine în practică (atât timp cât deficiențele acestora pot fi evitate).

Funcții de dispersie – Metoda diviziunii

$$h(k) = k \bmod m$$

- ▶ Presupunem că toate cheile sunt numere naturale.
 - ▶ dacă cheile nu sunt numere naturale, atunci trebuie găsită o modalitate de a le interpreta ca numere naturale;
 - ▶ *Exemplu:* presupunem un identificator de forma (112, 116); în baza 128, acesta devine $(112 \times 128) + 116 = 14452$.
- ▶ Nu se alege pentru m o valoare care are un divizor mic d . Preponderența cheilor congruente modulo d poate afecta în mod negativ uniformitatea.
- ▶ Dacă $m = 2^r$, atunci valoarea funcției depinde doar de ultimii r biți ai lui k .
 - ▶ *Exemplu:* $k = 1011000111011010$ și $r = 6 \mapsto h(k) = 011010$.
- ▶ Se alege m un număr prim care nu este apropiat de o putere a lui 2 sau 10.

Funcții de dispersie – Metoda înmulțirii

$$h(k) = \lfloor m(kA - \lfloor kA \rfloor) \rfloor$$

- ▶ $A \in (0, 1)$ este o constantă.
- ▶ Valoarea lui m nu este critică (de obicei o putere a lui 2).

$$h(k) = (kA \bmod 2^w) rsh(w - r)$$

- ▶ $m = 2^r$, (mașină în care cuvintele sunt pe w -biți).
- ▶ A este un număr impar din intervalul $(2^{w-1}, 2^w)$.
- ▶ rsh este operatorul de deplasare la dreapta pe biți.

Funcții de dispersie – Metoda înmulțirii

- ▶ *Exemplu:* $m = 2^3$ și cuvinte pe $w = 7$ biți.

$$\begin{array}{r} 1011001 = A \\ x 1101011 = k \\ \hline 1001010\textcolor{red}{011}0011 \\ \textcolor{blue}{\leftarrow \rightarrow} \\ h(k) \end{array}$$

- ▶ Nu se alege A prea aproape de 2^{w-1} sau 2^w .
- ▶ Knuth: $A = (\sqrt{5} - 1)/2$.
- ▶ Înmulțirea modulo 2^w este mai rapidă în comparație cu împărțirea; operatorul *rsh* este rapid.

Funcții de dispersie – Dispersia universală

$$h(k) = [(ak + b) \bmod p] \bmod m$$

- ▶ p număr prim cu $p > |U|$;
- ▶ a, b numere aleatoare din $\{0, \dots, p-1\}$.
- ▶ $k_1 \neq k_2, Pr_{a,b}\{h(k_1) = h(k_2)\} = 1/m$.

Tabele cu adresare directă

Tabele de dispersie

Dispersie externă

Funcții de dispersie

Dispersie internă

Rezolvarea coliziunilor prin adresare deschisă

- ▶ *Dispersie internă*
- ▶ Toate elementele sunt memorate în interiorul tabeli T ; nu este utilizat spațiu suplimentar de memorie, în afara tabeli de dispersie.
- ▶ Funcția de inserare examinează tabela până când este găsită o locație liberă.
- ▶ Funcția de dispersie depinde atât de cheie cât și de numărul examinării:

$$h : U \times \{0, 1, \dots, m - 1\} \mapsto \{0, 1, \dots, m - 1\}$$

- ▶ Secvența de examinări $\langle h(k, 0), h(k, 1), \dots, h(k, m - 1) \rangle$ trebuie să fie o permutare a $\{0, 1, \dots, m - 1\}$.
- ▶ Dezavantaje: tabela se poate umple; ștergerea poate deveni dificilă.

```
Function cauta( $T, k$ )  
begin  
     $i \leftarrow 0$   
    repeat  
         $j \leftarrow h(k, i)$   
        if  $T[j] == k$  then  
            return  $j$   
        else  
             $i \leftarrow i + 1$   
    until  $T[j] == \text{NULL}$  OR  $i == m$ ;  
    return NULL  
end
```

```
Function insereaza( $T, k$ )  
begin  
     $i \leftarrow 0$   
    repeat  
         $j \leftarrow h(k, i)$   
        if  $T[j] == \text{NULL}$  then  
             $T[j] \leftarrow k$   
            return  $j$   
        else  
             $i \leftarrow i + 1$   
    until  $i == m$ ;  
    return  $-1$   
end
```


Examinare liniară:

$$h(k, i) = (h'(k) + i) \bmod m$$

- ▶ $h'(k)$ o funcție de dispersie uzuală.
- ▶ Pentru o cheie k , secvența de examinare este

$$h'(k), h'(k) + 1, h'(k) + 2, \dots, m - 1, 0, 1, \dots, h'(k) - 1.$$

- ▶ Avantaj: metodă simplă.
- ▶ Dezavantaj: grupare primară (*primary clustering*) – se formează șiruri lungi de locații ocupate; crește timpul mediu de căutare.

Examinare pătratică:

$$h(k, i) = (h'(k) + c_1 i + c_2 i^2) \bmod m$$

- ▶ $h'(k)$ o funcție de dispersie uzuală.
- ▶ Pentru o cheie k , prima locație examinată este $h'(k)$, iar următoarele poziții examinate sunt decalate cu cantități ce depind într-o manieră pătratică de poziția anterior examinată.
- ▶ Dezavantaj: grupare secundară – dacă două chei au aceeași poziție de start a examinării, atunci secvențele de verificare coincid.
- ▶ Funcționează mai bine decât verificarea liniară.

Dispersie dublă:

$$h(k, i) = (h_1(k) + ih_2(k)) \bmod m$$

- ▶ $h_1(k)$ și $h_2(k)$ două funcții de dispersie uzuale.
- ▶ Pentru o cheie k , prima locație examinată este $h_1(k)$, iar următoarele poziții examinate sunt decalate față de poziția anterioară cu $h_2(k) \bmod m$.
- ▶ Această metodă produce în general rezultate foarte bune, cu condiția ca $h_2(k)$ să fie relativ prim cu m . O modalitate de a realiza acest lucru este să considerăm m o putere a lui 2 și să alegem $h_2(k)$ astfel încât să rezulte doar numere impare.

Dispersie internă – Analiza complexității

Ipoteza dispersiei uniforme: fiecare cheie poate avea, cu aceeași probabilitate, oricare din cele $m!$ permutări ca secvență de examinare.

Teoremă:

Într-o tabelă de dispersie cu adresare deschisă, în ipoteza dispersiei uniforme, cu factor de încărcare $\alpha < 1$, numărul mediu de verificări este cel mult

- ▶ $\frac{1}{1-\alpha}$ pentru operația de căutare fără succes, și
- ▶ $\frac{1}{\alpha} \ln \frac{1}{1-\alpha}$ pentru operația de căutare cu succes.

Corolar:

Dacă α este constant, atunci accesarea unei tabele de dispersie cu adresare deschisă necesită în medie un timp constant, $\Theta(1)$.

- ▶ Tabelele de dispersie sunt folosite la indexarea în baze de date, compilatoare - tabela de simboluri, *cache*, etc.
- ▶ Aplicații ale funcțiilor de dispersie: *CRC*, *Cryptographic hash functions*, etc.